

*Preek van 11 maart 2020, Biddag voor gewas en arbeid,
gehouden in De Morgenster in Papendrecht
door ds. Piet van Die*

DE DUUR VAN ZEGENEN

Zegen de HEER, u allen
die de dienst van de HEER verricht. (Psalm 134,1)

God zegenen?

Wij zijn vanavond gekomen om biddag te houden. Dat is zoiets als: de zegen van God vragen over wat wij ondernemen in ons dagelijks leven. Leren beseffen dat niet alles uit onze hand komt. Dat veel je gegeven moet worden. Daarom zoeken wij de ruimte van de Eeuwige. Om zijn zegen te vragen over gewas en arbeid.

Maar nu wordt alles ineens omgedraaid! We lijken niet gekomen om gezegend te worden, maar kennelijk om zélf te zegenen! En dan nog niet eens elkaar. We worden opgeroepen om Gód te zegenen! Dat is raar.

Resultaatgericht

Wel, zo raar is dat niet. Maar laten we eerst een mogelijk blokkade opruimen. Wij leven in een tijd waarin efficiëntie haast wettische vormen heeft aangenomen. Alles moet doelgericht zijn. Alles moet meetbaar resultaat opleveren. Het liefst op een zo goedkoop mogelijke manier. En dus zo snel mogelijk, want tijd is geld.

Maar dat brengt ons ook in het nauw. Laat ik een praktisch voorbeeld geven. Je wilt iets regelen met je bank. Je zoekt een telefoonnummer. Dat kun je haast niet vinden op de website. Ze hebben namelijk liever dat je chat. Maar daar krijg je de melding dat er een wachttijd is. Dus je gaat toch bellen. Je krijgt een computerstem die je een flink aantal keuzes geeft. Maar als je je keuze gevonden hebt, moet je ook wachten. 'De wachttijd is langer dan normaal', hoor je. Maar wie vaker met de bank belt, weet dat langer altijd normaal is. En als je dan eindelijk iemand aan de lijn hebt, zegt die: 'Ja, daar hebt u eigenlijk mijn collega voor nodig. Ik verbind u door.' Als je die dan eindelijk aan de lijn hebt, krijg je een toezegging. Maar je moet je niet gek opkijken als het na een week nog niet geregeld is. Oorzaak van dit ergerniswekkende ritueel: *er moet steeds meer gebeuren met steeds minder mensen.*

Burnout

Arme bankmedewerkers. Want daardoor krijgen ze natuurlijk ook nog weleens boze bellers aan de lijn. Maar ook: arme bellers. Want beide partijen zijn slachtoffers van doorgeschoten efficiëntie. En efficiëntie is goed. We bouwen er de wereld mee op. Maar het bederf van het beste is het slechtste. Want als efficiëntie doorschiet, worden mensen daar ziek van. Figuurlijk, maar soms ook letterlijk.

Burn-out heeft epidemische vormen aangenomen. Reden? Steeds meer mensen raken overbelast. De menselijke maat is zoek. Die heeft een grens. Ik denk dat we die grens systematisch aan het overschrijden zijn. Er zijn steeds meer mensen buiten adem. En dat heeft één oorzaak: *de alomtegenwoordige kloktijd*.

Kloktijd en duur

Er zijn twee soorten tijden. Er is een kloktijd en er is duur. Kloktijd werkt met exacte eenheden. Je heb 24 uur in een dag, 60 minuten in een uur, 60 seconden in een minuut. En elke seconde telt. In bedrijven staat soms een medewerker met een stopwatch te meten hoeveel een handeling kost. Kan het misschien in minder tijd? Kan het efficiënter? In bedrijven heerst de kloktijd.

Maar behalve de kloktijd is er ook duur. Duur is veel lastiger te omschrijven. Het is meer een stroom. Het is vloeiender. Het is de tijd die verglijdt. Die zijn eigen ritmes heeft. Geen dwingend ritme, het is een golfslag. Eb en vloed. In- en uitademen. De zon komt op, de zon gaat onder. Die tijd als duur kennen we ook allemaal, namelijk als we met vakantie zijn. Je komt weer op adem. Je voel de golfslag van het leven zelf. En als we weer thuiskomen, denken we: 'Dat houd ik vast. Ik ga het voortaan anders aanpakken.' Maar na een week lijkt de vakantie alweer lang geleden. Oorzaak? We zitten weer gevangen in het domein van de kloktijd.

De koopman

Die 'ellende' begon in de veertiende eeuw in Italië. Toen gingen voor het eerst in de geschiedenis de kerkklokken in de steden de vierentwintig uren slaan. Ze moesten de koopman er aan herinneren dat de tijd schaars is en dus kostbaar. Hij moest er efficiënt mee omgaan. Sindsdien heeft kerkklok versterking

gekregen van het horloge en de agenda. En zijn we druk, druk, druk! We komen altijd tijd tekort. Kloktijd wel te verstaan.

Nogmaals, het heeft ook veel opgeleverd. De levensstandaard is er door omhoog gegaan. Maar de balans is zoek. Je kunt er schade aan je ziel aan oplopen. En dat komt misschien ook hierdoor: het ritueel *binnen* diezelfde kerken waarvan de kerkklokken *buiten* de tijd aan gingen geven, kreeg steeds minder betekenis. Welk ritueel? Wel, dat van het zegenen van God. En daarmee zijn we terug bij de Psalm.

Wederkerigheid

In het oude Israël bestond nog het besef dat ook de Eeuwige gezegend kan en mag worden. Nog weer anders gezegd: *dat Gods kracht zich openbaart in wederkerigheid*. Kracht van Boven openbaart zich niet alleen in het gezegend worden door God, maar ook in het zegenen van God door óns. Gods kracht openbaart zich in het tweerichtingsverkeer.

En daarom werden de priesters en levieten, die werkzaam waren in de tempel, opgeroepen om de Eeuwige te zegenen. Zegenen is: heilzame kracht toespreken. Door God heilzame kracht te wensen, open je je vanzelf ook voor Gods kracht naar jou toe. En zo kun je ook tot zegen zijn. Daarom roept de Psalm ook twee keer met nadruk de priesters en levieten op om de Eeuwige te zegenen. Zo zullen zij, om zo te zeggen, 'inloggen' om vervolgens zelf tot zegen te kunnen zijn.

Pelgrimstocht

Psalm 134 is het slotlied van een cyclus pelgrimsliederen. De liederen werden gemaakt met het oog op de pelgrimstochten die Israëlieten drie keer per jaar maakten naar de tempel in Jeruzalem. Daar kwamen ze om God te aanbidden, om op adem te komen en om óók 'in te loggen' op Gods tijd.

Ons leven is ook een tocht. Een pelgrimstocht door de tijd. Door de kloktijd. Maar met regelmaat heb je pleisterplaatsen nodig. Plekken waar je op adem kan komen. Waar je in een ruimte kunt worden gezet die groter is dan het leven van alledag. Góds ruimte. Waar je de kloktijd achter je laat en inlogt op duur. Op de duur van Gods tijd die heilzaam is voor het hart. Dat inloggen doe je door te zegenen. Door God te zegenen. Je opent je voor de kracht die je nieuwe energie geeft.

Praktisch?

Veel mensen vinden dat je in een kerkdienst of preek praktische dingen moet horen waar je op maandag mee aan de slag kunt. Het moet wat opleveren. Ook vanavond verwacht u dat misschien. Met alle respect: u zult het niet krijgen. Want dan maak je van religie het hulpje van het nuttigheidsdenken dat de samenleving doortrekt.

Iets moet direct bruikbaarheid hebben, vinden we – ook de kerk. Maar dat is de koopman. Hij bekijkt de kerk vanaf de *buitenkant*, vanuit de samenleving, en hij ziet: de klok is nuttig. Maar het gaat óók om de *binnenkant* van de kerk. Daar speelt zich een heerlijk nutteloos spel af: de liturgie. Als het al effect heeft, dan indirect. Want het zegenen van God, leert ons eerst om niet ons eigen ‘ik’ centraal te stellen, maar de Bron van alle leven en zegen. Het leert ons om het leven te leven als Zijn gave.

Inloggen

Wij willen een praktische preek? Die luidt zo: Zegen God. Doe het alleen of met anderen. Je hebt er geen diploma voor nodig, want dienaar van God ben je allemaal. Zegen God en je zult er van opklappen. Je logt in op iets dat de kloktijd te boven gaat: de zachte golfslag van de duur van Gods tijd. Lúther kon dat. Hij zei op een dag: ‘Ik heb het vandaag zo gigantisch druk, ik ga eerst maar eens uitgebreid bidden.’

Er zijn bedrijven die medewerkers spirituele cursussen aanbieden. Dat gebeurt natuurlijk om hen mentaal fit te houden. Het houdt de efficiency op peil. Daar kun je op zich al vragen bij stellen. Maar die cursussen zijn zelden christelijk. Het laat zien dat we onze eigen traditie zijn vergeten. Want daarin kun je schatten vinden die een tegenwicht vormen tegen het efficiency-denken. Maar we zijn het in de kerk vaak ook vergeten. We zijn activistisch geworden. Doenerig. Het moet praktisch zijn. En relevant. Op maat gesneden. Maar het is het paard achter de wagen spannen. Zegen God – begin daar eens mee.

Het zegenen baart het geloof

Maar hoe doe je dat? Wel, we doen het eigenlijk al: elke zondag. Zingend: God loven is goede woorden tot God spreken. Maar dat kun je ook persoonlijk doen. Zeg eens hardop: ‘God, wat is je wereld mooi!’ Of: ‘Eeuwige, gezegend om alles

wat is.' Raar? Ja, je bent misschien bang om zweverig te lijken. 'Ik ben toch geen Pinkster-gelovige!' En dan: zo'n groot gelovige ben je niet.

Maar je hóeft er helemaal geen groot gelovige voor te zijn! Wij denken altijd dat je eerst moet geloven om te kunnen bidden. Dat je er eerst uit moet zijn of God al dan niet bestaat. Hoe zou je immers kunnen bidden tot iets of iemand waarvan je niet zeker weet dat die er is? Maar als je dat denkt, kun je wachten tot sint juttemis. Het is namelijk precies andersom: het bidden baart het geloof, het zegenen van God roept het gezegend worden op. Gods kracht openbaart zich in de wederkerigheid. Geloven is niet alleen een zaak van hóren zeggen, maar ook van: zelf zeggen! Probeer het eens. Zegen God. Het zet je leven en werk in een ander licht.